

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3156/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.088/2019/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Lengyel Andrea ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.I.21.088/2019/4. számú ítélete, továbbá a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.071/2019/4. számú ítélete és a Siófoki Járásbíróság 5.P.20.644/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [2] 1.1. Az indítványozók 2008-ban állami szervek használati jogával terheltlen vásároltak meg egy ingatlant. Az ingyenes használati jog az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzati tulajdonba adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Övt.) 40. §-án alapul. A vásárláskor az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett használók olyan állami szervek voltak, amelyek addigra már megszűntek, de az ingatlant a Magyar Államkincstár továbbra is munkatársai üdültetésére használja.
- [3] Az indítványozók kérelme ellenére a megszűnt államigazgatási szervek jogutódjának használati jogát a hatóság nem törölte, ezért az indítványozók kereset nyújtottak be, amelyben a használati jog ingatlan-nyilvántartásból való törlését és az ingatlannak a jogutód általi birtokbaadásra való kötelezését kérték. Ezt arra alapozták, hogy szerintük a használati jog már megszűnt (és eleve érvénytelenül jött létre), a használati jogot ezáltal törölni kell, mert egyrészt a használati jog tekintetében jogutódlásnak nincs helye, a jogutód nem rendelkezik jogi személyiséggel, a jogutódot a nyilvántartásba nem jegyezték be, továbbá az államigazgatási feladatot az állami szerv nem az érintett ingatlan használatával látja el.
- [4] A Siófoki Járásbíróság 5.P.20.644/2016/3. számú ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásának lényege szerint az indítványozók érvelésével szemben (amelynek értelmében a haszonélvezetre vonatkozó szabályokat alkalmazva az indítványozók szerint nincs helye jogutódlásnak) a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) haszonélvezettel kapcsolatos szabályait a jogutódlás vonatkozásában nem lehet alkalmazni, mivel a szubszidiárius jellegű régi Ptk. szabályaihoz képest az Övt. eltérően rendelkezik, a használati jog fennállását nem a személyhez, hanem az állami feladatellátás fennállásához köti. Megindokolta azt is, hogy az államigazgatási feladat ellátása miatt állapítható meg, a tényleges használó miatt tekinthető jogutódnak, továbbá a használati jog tényének bejegyzésére tekintettel miért nem jelent problémát a használatra jogosult ingatlan-nyilvántartási átvezetésének elmaradása. Megállapította továbbá, hogy a használati jog alapítása nem ütközött nyilvánvalóan jogszabályba és jó erkölcsbe sem.
- [5] Az ítéletet a másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék helybenhagyta, ezt az ítéletet azonban a Kúria hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasította. Ezt követően a Kaposvári Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét 1.Pf.20.071/2019/4. számú ítéletével helybenhagyta. Kifejezetten a Kúria végzésére tekintettel kifejtette, hogy a használati jog tekintetében miért volt helye jogutódlásnak és az üdültetési feladatra miért lehetett használati jogot alapítani.
- [6] Az indítványozók felülvizsgálati indítványa nyomán eljáró Kúria a törvényszék ítéletét Pfv.I.21.088/2019/4. számú ítéletével hatályában fenntartotta, megállapította, hogy a törvényszék nem szegte meg sem az indokolási kötelezettségét, sem pedig anyagi jogi szabályokat. Rámutatott, hogy a használati jog alapításának jogszerűsége jelen eljárásban már nem vitatható. Kifejtette, hogy az államigazgatási szerv megszűnése a használat jogát nem szüntette meg, mert az nem személyhez fűződő dologi jog, jogutódlásnak hely van, az Övt. ebben a vonatkozásban a régi Ptk.-hoz képest speciális szabályokat tartalmaz. A Kúria abban is osztotta az alsóbb fokon eljáró

bíróságok álláspontját, hogy a dolgozói üdültetés államigazgatási feladatként való ellátása nem kizárt (még akkor sem, ha ez 2015 előtt nem volt kifejezetten törvényben rögzítve), így az megfelel az Övt. által támasztott követelménynek. Azt is megállapította, hogy a jogutód ingatlan-nyilvántartásba való átvezetésének elmaradása ellenére a használati jog mindvégig be volt jegyezve, az átvezetés pedig nem a jog ismételt bejegyzését jelenti. Végezetül azt is részletezte, hogy a használati jog jogosultja egyértelműen az eredeti jogosult jogutódjának tekintendő.

- [7] 1.2. Az indítványozók az ítélettel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy álláspontjuk szerint a Kúria Pfv.I.21.088/2019/4. számú ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, M) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [8] Álláspontjuk szerint összeegyeztethetetlen a *lex specialis derogat legi generali* elvével és a szubsidiaritással az, hogy a Kúria szerint nem a régi Ptk. szabályait kell alkalmazni a jogutódlás lehetőségének megítélése során. Ebben szerintük az Övt. bekezdései sorrendjének is jelentősége van, mert az előbb utal a Polgári Törvénykönyv mögöttes alkalmazására és csak később szól a használat megszűnéséről. Alapvető alkotmányjogi kérdésnek tekintik azt, hogy a fentebb említett elvek tartalmát a Kúria hogyan alakítja, hiszen az ítélet jogalakító hatása elvitathatatlan. Álláspontjuk szerint a jogszolgáltatás kiszámíthatatlanságával sérül a jogbiztonság [B) cikk (1) bekezdés], továbbá ahhoz vezet, hogy ezáltal nem mindenkire és mindig kötelezőek a jogszabályok [R) cikk (2) bekezdés]. Az alapvető jogelvek figyelmen kívül hagyása és az indokolás hiánya miatt szerintük a bíróság eljárása nem tisztességes [XXVIII. cikk (1) bekezdés], sérült a bírák törvénynek való alávetettsége [26. cikk (1) bekezdés] és a 28. cikk is (megemlégették, hogy utóbbi két cikkre nem önmagukban, hanem egy összefüggés-láncolat részeként hivatkoznak).
- [9] A fenti cikkeknek, továbbá a XV. cikk (2) bekezdésének sérelméhez vezet az indítványozók szerint a Kúria üdültetéssel kapcsolatos álláspontja, ez ugyanis a jogszabály belemagyarázásba hajló kiterjesztése, továbbá meggyőződésük szerint a „szabad kapacitásokkal” az állami szervnek feladatokat kell ellátnia, nem pedig üdülni kell küldeni a „szabad kapacitásokat”.
- [10] A jogutód szerv jogképességének levezetését is sérelmezték az indítványozók, mert szerintük jogképesség vagy van, vagy pedig nincs, de arra következtetni nem lehet, különösen nem lehet jogképességgel ítéletben felruházni valamely szervet. Ez szerintük szintén a fent rögzített alaptörvényi cikkek sérelméhez vezetett [leszámítva, hogy itt nem a XV. cikk (2) bekezdését, hanem (1) bekezdését jelölték meg]. Következtetésük szerint mindezek miatt a Kúria ítélete nemcsak *contra legem*, hanem már *contra constitutionem* is.
- [11] Az egyes érintett alaptörvényi rendelkezéseket egyenként is számba véve az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban kifejtették, hogy tisztában vannak a vonatkozó alkotmánybíróági állásponttal, de esetük kivételes, mert a joghoz való joguk sérült. Az M) cikk (1) bekezdését is felhívták, mivel ők bérből élő kisemberek, az ingatlanért megdolgoztak, de azt mégsem használhatják, így semmibe vették értékteremtő munkájuk eredményét. Az R) cikk (2) bekezdésével kapcsolatban kifejtették, hogy a Kúria alapvető jogelveket hagyott figyelmen kívül, továbbá több vonatkozásban sem indokolta meg döntését. A XIII. cikk (1) bekezdését arra tekintettel hívták fel, hogy sérült szerintük a használathoz és a birtokláshoz való joguk azáltal, hogy az ítélet „jogszabályellenes esélyt sem teremt” a használatra és a birtoklásra. A XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmét abban látják, hogy a használó Magyar Államkincstárral szemben negatív megkülönböztetésben volt részükhöz (mivel érzésük szerint a vagyontárgyat mindenképpen a Magyar Államkincstár használatában akarták hagyni, míg magánszeméllyel szemben más ítélet született volna). Hangsúlyozták, hogy a 8/2014. (III. 20.) AB határozat szerint a bíróság jogértelmezése nem vezethet a jogszabály szövegének figyelmen kívül hagyására és Alaptörvénnyel ellentétes eredményre, továbbá a 9/2016. (IV. 6.) AB határozat értelmében a hátrányos megkülönböztetés a jogszabály konkrét tényállásra vonatkoztatásánál is fennállhat. A XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban kifejtették, hogy a bíróság az ítéletet elsődlegesen nem a jogszabályok írott szövegére alapította, szerintük minden sérelmezett indokolási elem esetében ellentétesen rendelkezik a jogszabály, mint ami az ítéletben szerepel. Problémásnak tekintették az indokolás elmaradását is. A 26. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban arra mutattak rá, hogy a bírák csak a törvényeknek vannak alávetve, annak azonban alá vannak vetve, törvényeken átívelő alapvető jogelveket pedig nem lehet figyelmen kívül hagyni. Végezetül a 28. cikk vonatkozásában hangsúlyozták, hogy arra összefüggés-láncolatban és konkrétan hivatkoznak a szerintük áthágott jogelvek miatt.

- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 2.1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjára (Abtv. 27. §) alapították. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozók a sérelmezett bírói döntés kézhezvételét követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]. Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, M) cikk (1) bekezdésére, R) cikk (2) bekezdésére, 26. cikk (1) bekezdésére és 28. cikkére vonatkozó elemet leszámítva tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megjelölt B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}, ami jelen ügyben nem teljesült. Az M) cikk (1) bekezdése – az indítványban felhívott vonatkozásban –, R) cikk (2) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése és 28. cikke az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jogoknak {ld. legutóbb 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18], illetve az M) cikk (1) bekezdése vonatkozásában 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [26]}. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja előírásának.
- [14] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozók szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [15] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanakkor az indítvány a XIII. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók ebben a körben nem adtak elő olyan indokolást, mely alkotmányjogilag értékelhető módon támasztotta volna alá a támadott bírói döntés vélt hibái és az Alaptörvényben biztosított jogaik vélt sérelme közötti összefüggést. Ebben a körben indokolásuk tulajdonképpen csak annak állítására szorítkozik, hogy a hibásnak tartott bírói döntés korlátozza a birtokláshoz és a használat-hoz való részjogosítványukat. Erre tekintettel ebben a vonatkozásban indítványuk nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában megfogalmazott indokolási kötelezettség követelményének.
- [16] 2.2. Az indítvány egyebekben [a XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában] megfelel annak a tartalmi feltételnek, hogy – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. § (1) bekezdés].
- [17] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valameny-nyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság

- attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [19] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozók egyet nem értésüket fejezték ki az eljáró bíróságok törvényértelmezésével kapcsolatban. A fent bemutatott ősi jogelvek megsértésére és észszerűtlen (ebből következően végső soron nem tisztességes) jogértelmezésre hivatkoztak, de valójában csak arra utaltak, hogy ők a szabályok értelmezéséből más következtetésre jutottak, mint a bíróság. A törvény előtti egyenlőség kapcsán kitértek számos olyan kérdésre, ami az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján megalapozza egy ítélet vizsgálhatóságát, de saját ügyükre vetítve mindössze azt állították, hogy érzésük szerint hátrányosan megkülönböztették őket. Önmagában azonban az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban csak a bíróság törvényértelmezését vitatták. Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott – figyelembe véve az eljáró bíróságok ítéletekben kifejtett indokolását –, hogy az indítványozók panasza a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 23.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1341/2020.

